

Vergaderjaar 2012–2013

32 043

Toekomst pensioenstelsel

Nr. 166

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 29 mei 2013

Met deze brief informeer ik u over de werkzaamheden ter verbetering van de pensioencommunicatie. Hiermee kom ik tegemoet aan het verzoek van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid om de actuele stand van zaken te geven.

In de brief van 26 juni 2012 is uiteengezet waarom het belangrijk is om de pensioencommunicatie tegen het licht te houden.¹ Het pensioenbewustzijn van deelnemers is laag. Dit komt onder andere doordat de huidige communicatie niet altijd het gewenste effect blijkt te hebben. Belangrijke verplichte informatie-uitingen zijn bijvoorbeeld voor een aanzienlijk deel van de deelnemers onvoldoende begrijpelijk. Daarnaast heeft de pensioensector te maken met een gedaald vertrouwen onder de deelnemers. Dit is zorgwekkend, maar biedt tegelijkertijd kansen. De deelnemer staat meer dan ooit open voor informatie over zijn pensioen. Zeker nu de transitie naar een meer schokbestendig en transparant pensioencontract mogelijk wordt gemaakt, is het noodzakelijk om duidelijk en eerlijk te communiceren naar deelnemers.

Optimalisatie pensioencommunicatie

Het doel van pensioencommunicatie is wat mij betreft helder: pensioen-deelnemers die weten hoeveel pensioen zij kunnen verwachten, die kunnen nagaan of dat voldoende is en zich bewust zijn van de risico's en de kosten van de pensioenvoorziening. Daarnaast moet de communicatie deelnemers laten inzien welke actie zij zouden kunnen ondernemen om het pensioen aan te vullen. Het streven is om uiteindelijk te komen tot een persoonlijk interactief totaaloverzicht voor alle deelnemers. Een dergelijk overzicht, een «pensioendashboard», zou in één oogopslag inzicht moeten geven in het te verwachten pensioeninkomen. Ook zou het de

¹ Kamerstuk 33 110/32 043, nr. 2

financiële gevolgen bij bepaalde keuzes of veranderingen in de persoonlijke leefsituatie moeten laten zien.

Stand van zaken

In juni 2012 heeft u met de eerdergenoemde brief het rapport «Pensioen in duidelijke taal» aangeboden gekregen. Het rapport bevat 30 aanbevelingen ter verbetering van de communicatie over pensioenen. Samen met de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Nederlandsche Bank (DNB), de Pensioenfederatie, het Verbond van Verzekeraars, het ministerie van Financiën, de Sociale Verzekeringsbank, sociale partners en communicatie-experts richt het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) zich in de werkgroep pensioencommunicatie op de uitwerking van deze aanbevelingen. De uitwerking van de aanbevelingen gebeurt langs de lijnen van onderzoek, advies en, indien noodzakelijk, wetgeving.

Onderzoek

Voor de uitwerking van een beperkt aantal aanbevelingen uit het rapport is nader onderzoek vereist. Dit geldt voor de aanbevelingen over risico's en koopkracht, indiensttreding, inzicht in de kwaliteit van pensioenregelingen en een pensioendashboard. Het onderzoek is op dit moment gaande. Hieronder worden onderzoeken achtereenvolgens beschreven. Het ministerie van SZW zal de uitkomsten van de onderzoeken gebruiken bij de besluitvorming over nieuwe wetgeving.

Risico's en koopkracht

Ferro Explore heeft in opdracht van SZW een eerste, verkennend kwalitatief onderzoek onder deelnemers en pensioengerechtigden uitgevoerd. Doel van het onderzoek was het verkrijgen van inzicht in randvoorwaarden om op een effectieve wijze te communiceren over de koopkracht en de risico's van het pensioeninkomen. Dit inzicht is nodig om de doelgroep in staat te kunnen stellen om een realistische inschatting te maken van het te verwachten pensioen. Het rapport bevat aanbevelingen over visualisaties, gelaagdheid van informatie (welke informatie het beste in welke laag opgenomen kan worden), woordgebruik en handelingsperspectief. Omdat het onderzoek verkennend van aard is, wil ik de uitkomsten nader kwalitatief en kwantitatief laten onderzoeken. Het streven is om het resultaat van deze onderzoeken in het najaar op te leveren. Ik zal u hierover te zijner tijd nader informeren.

Tevens is uit de werkgroep pensioencommunicatie een subwerkgroep ingesteld om een uniforme rekenmethodiek voor pensioenbedragen in de communicatie te ontwikkelen. De subwerkgroep staat onder voorzitterschap van DNB. Naast het ministerie van SZW participeren de AFM, het Centraal Planbureau, de Algemene Werkgeversvereniging Nederland, de Federatie Nederlandse Vakbeweging, de Pensioenfederatie, het Verbond van Verzekeraars en een pensioenuitvoeringsorganisatie. Het doel van de uniforme rekenmethodiek is om:

- koopkracht en risico's te vertalen naar individuele aanspraken. Deelnemers hebben behoefte aan persoonlijk relevante informatie;
- inzicht te geven in risico's van het te bereiken pensioen door een «goed weer» en een «slecht weer» scenario te laten zien;
- toepasbaar te zijn op alle typen pensioenuitvoerders en op alle typen pensioencontracten, inclusief de AOW. Deelnemers wensen ook inzicht te krijgen in hun totale pensioenaanspraken.

De resultaten van de subwerkgroep worden neergelegd in een rapport dat in juni 2013 gereed zal zijn. Ik zal u hierover te zijner tijd informeren.

In de periode mei – augustus 2013 laat ik een onderzoek uitvoeren om inzicht te krijgen in de belangrijkste uitgangspunten voor pensioeninformatie bij indiensttreding. Ook dient duidelijk te worden in hoeverre deelnemers behoefte hebben aan inzicht in de kwaliteit van de pensioenregeling. Voorts zal in die periode onderzoek plaatsvinden naar de behoeften die deelnemers hebben ten aanzien van de komst en inrichting van een pensioendashboard. In aanvulling daarop staat er later dit jaar een kwantitatief onderzoek ten behoeve van een pensioendashboard gepland. Doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de belangrijkste functionaliteiten en tools die het pensioendashboard volgens de deelnemer zou moeten hebben. Daarnaast heb ik de Stichting Pensioenregister gevraagd naar haar mening over het pensioendashboard. Ik vind het namelijk belangrijk om waar mogelijk gebruik te maken van bestaande instrumenten. In september 2013 spreken we de Stichting Pensioenregister over het optimaliseren van de website mijnpensioenoverzicht.nl en een eventuele verbinding met het pensioendashboard.

Advies

Ik heb de Stichting van de Arbeid (StvdA) om een advies gevraagd over de rol van de werkgever bij de communicatie over pensioenen. Dit advies heb ik ter informatie bijgevoegd. De StvdA is het eens met mijn stelling dat een meer prominente rol van de werkgever niet alleen in het belang is van het pensioenbewustzijn van werknemers, maar ook voor de werkgever zelf. Niet alleen is de werkgever in het kader van arbeidsvoorwaardenbeleid het eerste aanspreekpunt voor werknemers, ook is de werkgever wettelijk verplicht om werknemers informatie te verstrekken. Dit betreft informatie over de inhoud van de pensioenregeling en over belangrijke wijzigingen. Uit meerdere onderzoeken komt echter naar voren dat het kennisniveau van werkgevers in veel gevallen tekort schiet. Een goede samenwerking tussen pensioenuitvoerders en werkgevers kan deze situatie verbeteren. De StvdA zal voor 1 augustus 2013 aanbevelingen doen over hoe dit kan worden vormgegeven.

Wetgeving

De aanbevelingen uit het rapport «Pensioen in duidelijke taal» en de onderzoeken zijn uitgangspunt bij de vernieuwing van de communicatie- en informatiebepalingen in de pensioenwetgeving. Daarbij zal tevens aandacht besteed worden aan de moties van Koşer Kaya² over de plicht tot het melden van dreigende pensioenkorting en van Van Weyenberg³ over onderzoek naar aansluiting bij de normen uit de Wet op het financieel toezicht (Wft) voor wettelijk verplichte informatie-elementen.

Een belangrijk uitgangspunt bij de vernieuwing van de wetgeving op het terrein van pensioencommunicatie is dat het perspectief van de deelnemer centraal zal staan. Dat betekent dat er in de wetgeving meer ruimte zal zijn voor maatwerk door pensioenuitvoerders (vormvrij waar mogelijk, standaardisatie waar nodig), gelaagdheid in informatie, meer digitalisering en uniforme communicatie over koopkracht en risico's.

² Kamerstuk 32 043, nr. 6.

³ Kamerstuk 32 043, nr. 159.

Na de zomer zal een start worden gemaakt met de benodigde aanpassing van de wet- en regelgeving. Ik streef ernaar om rond de jaarwisseling een wetswijziging bij uw Kamer in te dienen.

Slot

De herijking van pensioencommunicatie is een complex proces. De relevante stakeholders fungeren hierbij als belangrijk klankbord. Goede pensioencommunicatie is in alle gevallen van belang; zowel bij generieke als persoonsgebonden informatie, in de transitie naar een nieuw contract, maar ook bij individuele waardeoverdracht. Het is belangrijk dat pensioendeelnemers inzicht krijgen in de hoogte en toereikendheid van het eigen pensioen, zodat zij weten of het nodig is om eventueel aanvullende maatregelen te nemen. Zeker in een veranderende (pensioen)wereld, is goede communicatie essentieel. Pensioencommunicatie speelt een belangrijke rol bij het hebben van vertrouwen in de pensioensector.

De staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Klijnsma